

ТЕХНИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ – СОФИЯ
ИНЖЕНЕРНО ПЕДАГОГИЧЕСКИ ФАКУЛТЕТ
КАТЕДРА "ПЕДАГОГИКА И МЕНИДЖМЪНТ"

Маг. Корнелия Бончева Костова

**ПЕДАГОГИЧЕСКА СИСТЕМА ЗА
ЕЛЕКТРОННО И ДИСТАНЦИОННО
ОБУЧЕНИЕ ПО АНГЛИЙСКИ ЕЗИК**

А В Т О Р Е Ф Е Р А Т

на дисертация за придобиване на образователна и научна степен
"ДОКТОР"

Област: 1. Педагогически науки

Професионално направление: 1.2.Педагогика

Научна специалност: „Теория на възпитанието и дидактика“

Научен ръководител: доц. д-р инж. Красимир Михайлов Спиров

СЛИВЕН, 2018 г.

Дисертационният труд е обсъден и насочен за защита от Катедрения съвет на катедра "Педагогика и Мениджмънт" към ИПФ - Сливен на ТУ-София на редовно заседание, проведено на 02.11.2017.

Публичната защита на дисертационния труд ще се състои на 06.03.2018 от 10.30 часа в зала 1207 на ИПФ - Сливен на Технически университет – София на открито заседание на научното жури, определено със заповед № ОЖ 330 от 09.11.2017 на Ректора на ТУ-София в състав:

1. Доц. д-р Маргарита Тенева- председател
2. Доц. д-р инж. Красимир Спиров -научен секретар
3. Проф. д-р Тиха Делчева
4. Проф. д-р Людмила Костова
5. Доц. д-р Стефка Динчийска

Рецензенти:

1. Доц. д-р Маргарита Тенева
3. Проф. д-р Людмила Костова

Материалите по защитата са на разположение на интересуващите се в канцеларията на ИПФ - Сливен на ТУ-София, кабинет № 1301.

Дисертантът е задочен докторант към катедра „Педагогика и Мениджмънт“ на ИПФ - Сливен на ТУ-София. Изследванията по дисертационната разработка са направени от автора.

Автор: маг. Корнелия Бончева Костова

Заглавие: Педагогическа система за електронно и дистанционно обучение по английски език

Тираж: 30 броя

I. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Актуалност на проблема

В учебните програми все повече доминира прилагането на интердисциплинарния подход в чуждоезиковото обучение, както в родното¹, така и в Европейското образование². В ЧЕО във ВУЗ стремежът на преподавателите напоследък е насочен към интегрирането на информационно-комуникационните и медийните технологии в дадения кюрикюлъм с лингвистиката/методиката, психологическите теории за ученето, социо-културната област. За да повишим качеството на обучението е нужно в учебния процес да се приложи индивидуализация и диференциация, така, че чрез тях в максимална степен да се използват силните и слабите страни на всеки тип обучаем, за да може той да извлече максимална полза от ДК и да развие потенциала си. Новите реалности на информационния век измениха ролите на участниците в обучението. Те придобиха нови социални трактовки спрямо новата парадигма. Модерният преподавател се среща с редица предизвикателства в ДФ и гъвкавия преход към нея - смесеното обучение. Налага се новият тип ползвател на образователни услуги, дигитален „туземец”(Пренски:2001:1) с високо-технологични очаквания към учебния процес, различно емпирично и ЧЕ ниво на знания, уникални наклонности, развитие и предистория. Новата роля на тютора е съпътствана от нуждата от постоянна квалификация, от проява на иновативност, креативност и актуализиране на дигиталните и дизайнерски умения, от уменията да познава СУ, портфолиото на всеки учащ и т.н.

Според някои психолози, развитието на творческите заложи на учащите и изграждането на ключови компетенции, ”(Дейвид Макклийлънд:1973), на „ твърди и меки” умения, им осигурява намиране на точната работна позиция и социална реализация, по-успешно, отколкото ако се използва коефициентът на интелигентност на учащия. Тенденцията за виртуализация, интерактивност и дигитализация на учебното пространство е в унисон със Стратегията за учене през целия живот (2014-2020) и нейният ключов приоритет - осигуряване на гъвкав достъп до образование и обучение на национално и европейско равнище, както и с осигуряване на общо образователна подготовка за изграждане на ключови компетенция № 2 общуване на чужд език, тясно свързана с ключова компетенция № 4 – изграждане на дигитални компетенции³. Електронното обучение поставя предизвикателства пред преподавателите, като нужда от сформирани екип за дизайн на онлайн курс, подбор на педагогически иновативни

¹ Национална програма за развитие на училищното образование и предучилищното възпитание и подготовка (2006 - 2015 г.), МОМН

Програма за развитие на образованието, науката и младежките политики в Република България (2009 - 2013 г.), МОМН

² - eLearning Action Plan, Commission of the European Communities, Brussels, 2001 - http://europa.eu/legislation_summaries/other/c11050_en.htm

³ 4.Национална програма за развитие на училищното образование и предучилищното възпитание и подготовка (2006 - 2015 г.), МОМН/Програма за развитие на образованието, науката и младежките политики в Република България (2009 - 2013 г.), МОМН/ **Закон за предучилищното и училищно образование в България, август 2016**

методи за разработване на курса, подбор на интерактивни стратегии при използването на ИКТ, въвеждане на индивидуализация и диференциация в обучението, „йерархична” доставка на учебно съдържание вместо „линейна”.

Към момента в България няма стройна методика за ЧЕО в смесена/ДФ, предлагат се фрагментарни системи, недостъпни материали, множество ресурси за допълнителна самоподготовка. Образува се ниша в образователното пространство – нужда от нови методики за ЧЕО в смесена/ДФ, изготвени в унисон със Стратегията за учене през целия живот (2014-2020) и нейния ключов приоритет – осигуряване на гъвкав достъп до образование и обучение на европейско и национално равнище.

Настоящата работа е скромнен принос в опита ни за изследване на възможностите за индивидуализация и диференциация при виртуалното обучение по АЕ, мотивационните показатели на учащите, пътят към прогреса и постигане на „ключовата компетенция – общуване на чужди езици” на функционално ниво. Педагогическата система за изграждане на дигитален курс на база индивидуалния стил на учене е възможност да се преодолеят ограниченията на пространството и времето, участниците в ДО да се възползват от обучението, съобразно собствения си темп и интереси. Бъдещата реализация на настоящата педагогическа система за е-обучение по английски език зависи от интереса и желанието за развитие на потребителите на образователните услуги, от готовността им за самопланирано, дисциплинирано, осъзнато ЧЕО.

Цел на дисертационния труд, основни задачи на изследването

Основната цел на изследването е да се разработи педагогическа система за диференцирано обучение по английски език, основана на индивидуалния стил на учене, с методи и инструменти за виртуална среда.

За постигане на поставената цел са формулирани основните задачи, поставени пред изследването:

1. Да се направи обзорно проучване и след анализ на психологическите теории за ученето и преподаването, да се избере базисна за експериментите мотивационна теория;
2. Да се проведе линеен, пилотен, констатиращ Експеримент и йерархичен, формиращ Експеримент 2 за ниво А1 в Муудъл
3. Да се проведе педагогически експеримент в Блекборд-среда за диференцирано обучение по английски език, основана на индивидуалния стил на учене за ниво А2.
4. Да се апробира системата в педагогическата практика и да се очертаят насоките за бъдеща работа.

Фигура 2.2. Графичен обобщен образ на задачите, поставени пред изследването

Основните **методи** на изследването са

А.Методи за **теоретично проучване и анализ,**

Б.Методи за регистриране на **получените резултати** от проведените педагогически наблюдения, анализи и експеримент;

В.Методи за **математико-статистическа обработка и анализ** на данните и резултатите от изследването.

Научна новост

Настоящото проучване намира своята **актуалност и научна значимост** в дълготрайния, мултиплициращ и кумулативен ефект на педагогическата система за е-обучение на база на индивидуалния стил на учене. Методиката за дистанционен курс по английски прилага диференциация за е-среда и индивидуализация, съобразно личния доминантен СУ по Хани и Мамфорд при йерархично подаване на материала, уникален за всеки учащ обучителен сценарий, високо ниво на интерактивност, характеристики, критерии и показатели за е-обучителна реалност, при променените роли на участниците в учебния процес. Индивидуализацията в обучението може да бъде обвързана с работния стил и пазара на труда в бъдеще.

Практическа приложимост

Педагогическата система за е-курс по АЕ дава описателен модел за он-лайн курс по ЧЕ, който може да бъде заимстван от преподаватели по английски, друг чужд език, по други дисциплини. Тя способства за преодоляване на бариерите при съставяне на учебното съдържание на дадена виртуална дисциплина, обосновава употребата на йерархичния модел вместо линейния. Така изгражда инструментариум за е-курс; допринася за по-качествено, ефективно и ефикасно обучение по ЧЕ в дистанционна и

хибридна форма, съобразно личния интерес и възможности на учащия. Оптимизира се учебния процес. Развиват се умения за работа в екип, воля за самоподготовка. Заздравява се интердисциплинарната и крос-културната комуникация. Променя се статуса на обучаемия от пасивен реципиент на знания в активен, осъзнато самопланиращ участник в учебния процес с комуникативно-практическа реализация. Ролята на преподавателя е на фасилитатор, консултант и съветник. На социално ниво улеснява достъпа до образование и предоставя равнопоставеност за всички, засилва мотивацията на учащия и формира превенция на отпадането, неграмотността и безработицата. Темите в модулите са актуални и вълнуващи, провокират интерес и увереност. Учащият усъвършенства уменията си да общува на чужд език, повишава дигиталните си умения, емпиричните си знания, добива „твърди и меки“ умения, което го прави по-конкурентноспособен. Възпитава психологически, емоционални и волеви качества, които улесняват социалното му включване и добруване. Учебното съдържание възпитава в ценности, които благоприятстват справянето с гнева, подпомагат автогенните техники за автономност и самоконтрол, отговорност и социализация, загриженост за другите, учат на здравословен начин на живот, екология, ризикийнс, етика, естетика и добър поведенчески етикет. Системата е педагогически ползваема. Предлага по-гъвкава, динамична и по-интерактивна образователна среда. Променя фокуса на образователното пространство от прекалена обвързаност с теорията към по-практически приложения.

Апробация

Апробацията е извършена в ИПФ и Колеж към ТУ София през 2015/2016 г. и доказва, че ако един и същ материал е преподаван във виртуална и в традиционна образователна среда, успехът на виртуалното обучение е 2,5 пъти по добър от формата „лице–в-лице“ при индивидуализация на обучението. Доказано е, че ако редът на подаване на материала е съобразно личния СУ, в йерархична последователност, то това води до по-голям прогрес, измерен чрез тестове за входно-изходно равнище, повишава интереса, увереността в курса, засилва мотивацията и реалността на самооценката на студента при овладяване на ЧЕ компетенция. Така предложената педагогическа система допринася за повишаване качеството, ефективността и ефикасността на обучението по ЧЕ.

Публикации

Основни постижения и резултати от дисертационния труд са публикувани в 8 научни статии, от които 7 самостоятелни в национални и международни издания, една в съавторство.

Структура и обем на дисертационния труд

Дисертационният труд е в обем от 180 страници, като включва *увод*, *четири глави* и *заключение*, списък на основните приноси, списък с абривиатури, списък на публикациите по дисертацията и използвана литература. Трудът съдържа 180 страници, 60 таблици и 70 фигури. Петнадесетте приложения са отпечатани в отделна книжка. Цитирани са 177 източници- 25 на кирилица, 112 на латиница и 40 Интернет адреси. Номерата на фигурите и таблиците в автореферата съответстват на тези в дисертационния труд.

II. СЪДЪРЖАНИЕ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

ГЛАВА 1. ОБЗОР ПО ПРОБЛЕМНАТА ОБЛАСТ

Направеният тук обзор е представен през призмата на гъвкавата, многоаспектна, интердисциплинарна връзка между ИКТ, чуждоезиковата методика/лингвистиката, психологията, педагогиката и социологията.

1. Исторически преглед на методите в ЧЕО

Най-много изследвания по темата са направени във Великобритания на международно ниво. В България разработки по методика и дизайн на онлайн ЧЕК са направени от Ст.Богданов, А. Кременска и И. Симеонова. Проучване, свързано с електронните материали в образованието, има Пейчева-Форсайт (2009, 2010). Тя е проучила педагогическия дизайн и разработването на курсове (напр. „ИКТ в социалните дейности“ във Факултета по педагогика на Софийски университет). „Педагогически дизайн на процеса на обучение в електронна среда“ разглеждат Йотовска, Асенова, Костадинова. Кременска (2009) изследва айтъмните документиране, описване, организиране и класифициране на обучителните обекти. Ивелина Симеонова ни предоставя в дисертационния си труд дизайн на ЧЕ курс по АЕ за студенти по НУП в Софийския университет. **Ст.Богданов** фокусира вниманието си върху изследвания, насочени към педагогическите и методическите аспекти на разработването на електронните материали, и ефективното им приложение в образователния процес, предлага каталог на „педагогически ползваемите е-ресурси по АЕ“ (Ст. Богданов:2013). Най-актуалното и значимо проучване по темата за СУ е направено от Иван Иванов, като обхватът му не е фиксиран за ЧЕО, а изследването му е общопедагогическо.

Обзорът намира, че в литературата има недостатъчен брой литературни проучвания, които да систематизират съществуващото знание по отношение на методиката на ЧЕО в Дистанционна и хибридна форма. Такова не е открито нито електронните библиотеки, нито в традиционните. Като цяло литературните проучвания акцентират върху отделни аспекти на методиката на ЧЕО в ДФ или педагогическата ползваемост на дигиталните учебни материали, не на индивидуализацията и диференциацията в ДФ. Проучванията до сега не предоставят цялостно предложение за ефективна ЧЕ педагогическа система във виртуална среда. Поради липса на актуални и

задълбочени литературни проучвания, които да посрещнат целите на дисертацията и произхождащите от тях задачи, направихме обзор, към който е приложена методиката на системното проучване.

Обзорната глава включва: Исторически преглед на методите в ЧЕО, Дистанционно обучение/Електронно обучение/Компютърно базирано обучение, Уеб базираните платформи в ЧЕО, Уеб базираното ЧЕО на международно ниво и в България. Историческите методи разглеждат най-значимите методи: *Граматико-преводния метод (ГПМ)*, *Директния метод*, *Аудио-лингвалния*, смесения, довели до съвременния комуникативен подход, на който е базирана педагогическата система. Разгледани са подробно всички методи, но тук са упоменати само най-популярните, от които е еволюирал комуникативния подход, основа на индивидуализацията във виртуална среда. Приоритетно са разгледани някои интерактивни методи. Факт е, че многообразието от методи е доста голямо и отдавна изследвано: „Различават се в теоретичните си основи, но имат много общи черти при реализацията си в класната стая” (Шопов: 2005).

2. Психологически основи на обучаващите технологии

”Умът осветява пътя на волята, а волята повелява действията!” Я. Коменски

Предмет на психологическите теории за преподаването и ученето са проблемите, свързани със съзряването, възпитанието, обучението на индивида и мотивацията му. От тях се извличат правилата за подбор, структуриране на учебното съдържание, очакваните резултати, начините за преподаване, учене, оценка и рефлексия.

Психологически(мотивационни) теории за преподаването и ученето

Таблица 1.2. Отразява някои от най-важни от педагогическа гледна точка психологически теории за ученето

Психологически теории за ученето	Осново-положници/представител:	Основни идеи:
Бихейвиоризъм	Джон Уотсън и Е. Торндайк	За тях е характерно схващането, че не съзнанието, а реакциите, поведението е предмет на психологичното схващане, като основната формула е S-R : ако се знае стимула S, може да се предвиди реакцията R.” Използва се класическо кондициониране-(условен рефлекс) и оперантно кондициониране-(стимулиране, поощряване на желаното поведение). положително подкрепление (стимул) и отрицателна подкрепа(наказание). Теорията е отречена защото се доближават до идеята за машинообразното поведение, водени от идеята за обективен анализ.

Хуманистична психология	Маслоу-теорията за самоусъвършенстването	Хуманистичната психология приема, че единствено човекът може да конструира. В пирамидата на Маслоу човек трябва да задоволи по-нисшите си елементарни нужди за да стигне върха на пирамидата и да се самоусъвършенства(низши нужди са 1.физиологичните потребности: най-силни са и блокират всички други;2.потребност от безопасност и защита;3.потребност от любов и принадлежност; 4.потребност от самоуважение;5.потребност от самоактуализация
Когнитивна психология(включително конструктивизъм)	Милер, Найсер, Гарднър, Флеминг, Колб, Хани и Мамфорд и други	Формиране на „познавателни структури“Учащият е възприеман като активен участник в учебния процес, различават се конструктивизъм и според начина на обработване на информацията; дават приоритет на индивидуалния стил на учене

3. Дефиниране на индивидуалните стилове на учене

Интересът към индивидуалния стил на учене е много стар и обяснява различията в образователните резултати. Интересът към откриване на силните страни на отделните учащи, която позволява на преподавателите да проектират образователни стратегии и възможности, които да доведат до максимални постижения и добро представяне на всеки. **Дидактиката** е теорията за практическото приложение на преподаването и ученето и може да бъде контрастирана или допълвана с отвореното учене (Open learning), при което хората могат да учат самостоятелно, по неструктуриран начин, по теми, които са им интересни. (Шерис, К.:2004), (Ormrod, J.:2012).

4. Модел на ХАНИ и МАМФОРД за доминантния индивидуален стил на учене

П.Хани и А. Мамфорд (1986-92) развиват във Великобритания подобрен и осъвременен модел, базиран на модела на Колб. Очертани са четири стила на учене: Активни(activists), Мислещи-Рефлектори(reflectors), Теоретици (theorists) и Прагматици (pragmatists) според предпочитаните начини на учене на обучаемите, които определят индивидуалния подход изобщо към обучението.(Хани П и Мамфорд А.) Именно той, при обработката на информация, кара всеки обучаем да реализира по различен начин Таксономията на Б. Блум(B.Bloom). Според Иванов и други изследователи стилът на учене може „да е по-добър предиктор на поведението на ученика в обучението, отколкото интелекта. Изучаването на индивидуалните стилове на учене и познанието им води до намаляване на фрустрацията на учителите и учениците; до по-високи ученически постижения и подобрена Аз-концепция...” (Иван Иванов:2007).), Фиг. 2.Четири етапа на познавателния цикъл на Колб са: (Колб: 1983).

5. Дистанционно обучение (ДО)/Електронно обучение (е-обучение)/ Компютърно –базирано обучение (КБО)

В обзорната глава разглеждаме ДО като област от образованието, която се фокусира върху дизайна на педагогическо-технологични системи, които предоставят обучение на участници, ”които не присъстват физически на очни занятия“. Обучаемите и преподавателите комуникират по време, удобно за тях чрез хартиени, е-носители, или комуникационни технологии, които им позволяват да общуват в реално време. Хибридно обучение формира плавен преход от традиционната форма към ДО. Обобщени са дефинициите за хибридно и ДО. Проследен е пътят на ДО от 1728 година, когато реклама в "Boston Gazette" търси ученици, на които да бъдат изпращани ежеседмично материали до наши дни („correspondence learning“), до модерното ДО, датиращо още от И. Питман, преподавал през 40-те години на 19 век във Великобритания, чрез кореспонденция. За първи път методите на ДО се прилагат във висшето образование в Южно-Африкански Университет през 1946г. През 1969г. Британския Отворен Университет определя модел на интегриране на педагогическите методи и мултимедийни технологии в ДО. (www.wiley.com)

Според Холмберг в днешно време групите от обучаеми могат да общуват помежду си, независимо от тяхното географското положение. Това се постига чрез аудио, видео телеконференции, форуми, табла за съобщения, Skype, електронна поща, е-платформи”(Холмберг:2001). Този вид технологии биват: **синхронни** (телефон, **видеоконференция, уеб-конференция, връзка, управление на екрана**, блог, уики), организирани по график. **Асинхронни** (**първо са били плочите и аудиокасетите**, CD, DVD, електронната поща, печатните материали, факс, гласова поща, форум), учащите работят по свой собствен график. Както асинхронните, така и синхронни методи разчитат предимно на мотивацията, самодисциплината, самопланировката, отговорното отношение и реалната самооценка на знанията.

6. Уеб-базираните платформи в обучението

През последното десетилетие сме свидетели на все по-ускорената дигитализация и виртуализация във Висшето образование. Учащите имат различни очаквания, нагласи и нужди за обучение, базирано на съвременните технологии, защото са от „нетпоколението Мултитаск”(Prensky 2001:1)

Един от най-важните инструменти в Интернет, основа на днешното ДО, ЕО, МО, са Уеб-базираните платформи-(УБП). Те подобряват достъпа до образование и способстват за успешното овладяване на ЧЕ. Могат да бъдат с отворен код за достъп (Moodle, EWES, ILLIAS) и с ключ като Блекборд, използвани са от водещите университети в света. Електронното обучение е всяко обучение, което използва мрежа **LAN (Local area network)**, **WAN (Wide area network)** или **Internet** за доставка на знание и взаимодействие между преподавател и обучаем/и.

7. Уеб-базираното Чуждоезиково Езиково обучение на международно ниво и в България

Представени са в резюме платените и безплатни доставчици на онлайн чуждоезиково обучение в Интернет и е дадена оценка на относителната им приложимост като доставчици на онлайн ЧЕ ресурси. За описание на работещите електронни курсове са разгледани достъпните данни, извлечени чрез аналитично търсене в търсачките: www.wiley.com/www.google.com/http://en.wikipedia.org/wiki/Academic_databases_and_search_engines. След задълбочено изследване се доказва, че веб-базираните курсове по чужди езици не са все още така широко разпространени като услуга в България, въпреки че доставчиците на обучение предлагат много такива. Ресурсите за ЧЕО в Интернет са с доста различни по качество и са многобройни. В проучените от автора форми на Уеб-базирано чуждо-езиково обучение по интернет на международно ниво и у нас изпъкват следните доставчици: **АМЕРИКАНСКА ФОНДАЦИЯ ПО АНГЛИЙСКИ ЕЗИК**, Берлиц Онлайн, **BizEnglish**, **EFL**, **Eloquence**, **About - Хуманният интернет**, „**Стани Перфектен ком**”, **English Space**, **Englishtown**,

Executive English, Global English.com, Кабината.ком, Учи английски-Британския съвет и други.

8. Изводи и заключение

Въпреки че броят на интерактивните онлайн материали за чуждоезиково обучение в Мрежата непрекъснато нараства и увеличава степента си на трудност, намирането на по-добри, по-качествено организирани онлайн курсове по общ и специализиран ЧЕ с контролирана учебна среда е трудно. Един от основните проблеми за откриването им в Интернет е липсата на реклама и демо версии за оценка.

Изводи:

От направения обзор и преглед на психологическите/ мотивационни теории за ученето и преподаването се налагат следните изводи:

1. Предлаганите е-ресурси за ЧЕО не са „педагогически ползваеми“, а фрагментарни помагала. (достъпът е затруднен).
2. Нито един курс не е проектиран йерархично.
3. Материалът онлайн не се предоставя в ред съобразно ИСУ.
4. Достъпните е-курсове не предоставят добра обратна връзка с преподавателя и колаборация с другите обучаеми. (стаи за съвместно учене)
5. При оценяването липсва синхрон между тестовете за самооценка и тестовете за оценка на прогреса на знанията.
6. Липсва анкетно проучване относно мнението на учащите за е-курс.
7. Нараства интереса на образователните среди към диференциацията и индивидуализацията на обучението чрез приложението на психологическите теории за ученето и личния СУ;
8. Все по-голям е стремежът към улеснение на обучението чрез виртуализация на образователна среда;
9. Провеждат се все повече и повече семинари и конференции на тема „електронното и дистанционно обучение“;
10. Възникват активни професионални организации;
11. Обучението използва новите ИКТ и придобива все по-широк интердисциплинарен характер;
12. Не е проучена обвързаността между доминантния СУ, като психомотивационна теория и дистанционното обучение по ЧЕ; личния СУ не е обвързан до сега с работния стил и професионалната реализация.

Следователно не е обезпечена ефикасността, оптимизацията и качеството в ДО по ЧЕ. Налага се идеята за наличието на празнина в адекватното приложение на специфична система по АЕ за е-среда. Направените изводи потвърждават необходимостта от провеждането на изследване на индивидуализацията и диференциацията в дистанционното и електронно обучение по английски език.

ГЛАВА 2: Методика на дисертационното изследване

В глава втора са разгледани общите характеристики на дисертационния труд , цел, предмет, обект на изследването, хипотеза, задачите, поставени пред изследването, принципите и методите, критериите и показателите. Обосновава се мотивацията за избор на изследването.

Упоменати са етапите на проучването. Изследването е проведено на три основни етапа: **Констатиращ**– проучено е състоянието на ДО и е-обучение по английски като чужд език към монента в България и на международно ниво; изследвани са психо-мотивационните теории за ученето и е избрана базисна за изследването мотивационна теория; **Формиращ** – планиране, организация и анализ на данните от дистанционен курс по английски език за ниво А1- два педагогически експеримента, проведени в Муудъл среда и **Контролен** – провеждане на апробация, мониторинг на функционалната реализация на педагогическата система, основана на ИСУ, в Блекборд среда, планиране на бъдещата дейност.

Предварителното проучване; анализът на проблема, свързан с изследването на взаимовръзката между индивидуалния СУ и реда на подаване на учебния материал в ДК; стремежът ни за създаване на педагогическа система за е-обучение по АЕ, логично дефинираха **ОБЕКТА** на проучването, а именно: обучението по английски език във виртуална среда.

Конкретният **ПРЕДМЕТ** на дисертационното изследване са параметрите на диференциацията и индивидуализация на обучението по английски език във виртуална среда.

Изведените методологически параметри (обект, предмет, цели и задачи, критерии и показатели), цялостната концепция на изследването ни насочиха към формулирането на следната **ХИПОТЕЗА**: Предполага се, че педагогическото изследване и оптимизиране на параметрите на диференциацията и индивидуализация на обучението биха оказали позитивно въздействие върху обучението по английски език във виртуална среда.

Основните **методи** на изследването са групирани в три взаимно-допълващи се йерархични и равнопоставени подгрупи от методи:

А.Методи за теоретично проучване и анализ, целят изясняване методологичната основа на проучването, дефиниране на темата, изграждане на концепция и научна теза - системно-структурен анализ за комплексно изследване; сравнителен контент-анализ и сравнителен анализ; дедуктивно-логически анализ

Б.Методи за регистриране на получените резултати от проведените педагогически наблюдения, анализи и експеримент;

Във втората група са методите за оперативно събиране на данни от проведената експериментална работа:

1. Целенасочено педагогическо наблюдение върху провежданите занятия в ДК по АЕ в експерименталната и контролните групи;

2. Педагогическият експеримент е основният метод в дисертационното изследване. В хода на проучването са планирани и проведени 3 експеримента: - пилотен, констатиращ линеен експеримент с ученици от езикова гимназия , втори формиращ и сравнителен експеримент, йерархичен за ниво А1 в Муудъл с неселектирани учащи на различна възраст по ОПРЧР. Проведената апробация със студенти от ИПФ и Колеж

Сливен към ТУ София е контролен педагогически експеримент със силно намалена контролна извадка.

3. Метод на експертната оценка- апробацията в „Блекборд е оценена от 10 експерти.

4. Анкетирание

Използван е следният инструментариум:

- Психометрична анкета за установяване на индивидуалния СУ на Хани и Мамфорд, обхваща общо 144 обучаеми.

- Анкета за установяване на някои параметри на мотивацията, нивата на интерес и увереност, свързани със специфичния прогрес по ЧЕ

- Анкета за удовлетворението на учащите от онлайн курса. Анкетирани са 240 , относно измерваните мотивационните показатели;

5. Интервюиране- проведено е с цел да се постигне повишаване достоверността на резултатите. Интервюирани са 240 курсиста за целите на дисертационното проучване чрез стандартното интервю, което отчита полезността на постигната ЧЕ компетенция на функционално ниво;

6. Наблюдение - през процеса на обучение се извърши наблюдение в реални условия.

В.Методи за математико-статистическа обработка и анализ на данните и резултатите от изследването: алтернативен, вариационен анализ за обработка на данните; приложени са: специализирана аналитична софтуерна програма *SPSS версия 8.1, EXCEL 2010* и *Мян Уитни тест*.

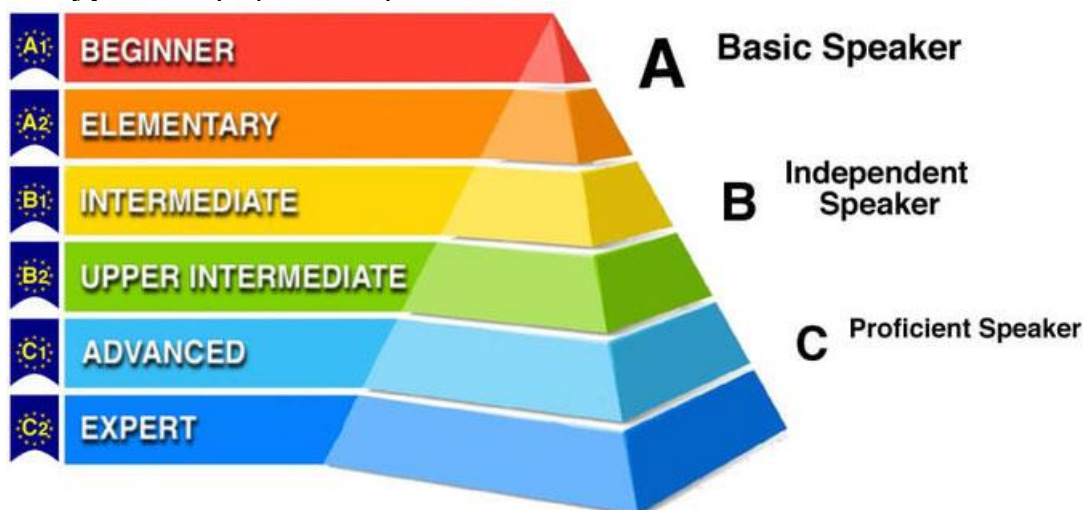
Изследователски критерии и показатели

А.Като **качествен критерий** дефинираме адекватност, полезност, ползваемост и приложимост на методиката за ДК.

Б. Като **количествен критерий** дефинираме прогреса по ЧЕ и постигането на компетенция „ общуване на чужд език”, достигане на определена степен на мотивационните индекси, интерес и увереност, реалност на самооценката.

Показателите са таксономични, подчинени на Държавните Образователни стандарти на учебното съдържание и равнищата на таксономията на Б.Блум (възприемане, осъзнаване на знанията, творчески решения, постижения, трансфер, приложимост, трайност, познавателна самостоятелност, анализ, синтез, оценка). Показателите - интерес, увереност, самооценка в ЧЕО са съобразно нивата, определени от ЕЕР.

Фигура 2.3. Графичен образ на нивата за ЧЕО по ЕЕР

Количествени критерии

1. Първи критерий – успеваемост; название „ Прогрес на обучаемите”
Показател: а/ УСПЕХ: тестване на входно-изходното ниво на учащите в дистанционния курс по английски език за нива А1 и А2; отчитане, обработка и анализ на резултатите от прогреса.
б/ РЕАЛНОСТ НА САМООЦЕНКАТА: сравнение между тестовете за самооценка на знанията и оценката на обучаемите от входно-изходните нива от преподавател.
2. Втори критерии: Продължаващо обучение.
Мотивационен показател - „ интерес на обучаемите”
а/ интерес към курса-измерва се чрез анкета;
б/показател: не отпадане от курса.
3. Трети критерии: Продължаващо обучение.
Мотивационен показател - „увереност на обучаемите”
а/ положително емоционално отношение и желание за участие на обучаемите-измерва се чрез анкета; мотивирано участие, продължаване в следващо ниво и не отпадане от курса;
б/увереност при изпълнение на задачите-измерва се чрез анкета;
Качествен критерий
4. Четвърти качествен критерий: Оценка на педагогическата система и постигане на ключова компетенция „Общуване на английски език за съответното ниво по ЕЕР“. Адекватност и ползваемост на педагогическата система за дистанционно и е-обучение по АЕ. Показателят е „ефективност на подхода”- измерва се чрез прогреса и метода на експертната оценка. Този качествен критерий е свързан с ЕЕР и Таксономията на Б. Блум.

ТРЕТА ГЛАВА: ОРГАНИЗАЦИЯ И ПРОВЕЖДАНЕ НА ЕКСПЕРИМЕНТ 1 и 2

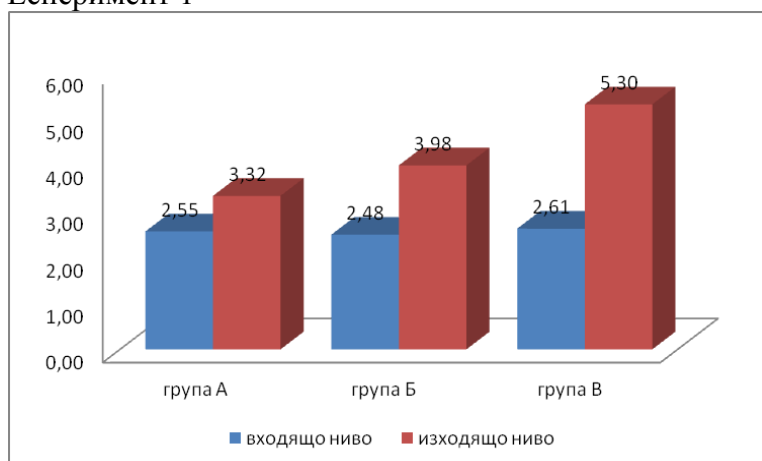
1. Организация на експеримент 1-постановка и провеждане на изследването

Експерименталното проучване включва истински експеримент и е методология най-често използвана от социалните изследователи, стриктно следвана от проучване (Франкели и Олдън,1991). Такава комбинация осигурява експериментален контрол и възможност да се генерализират резултатите от проучването (Змунт,1989). Още методологията предлага рамка за решаване на проблемите, която ще помогне да се подобри способността и работоспособността на проучването (Джайаратна,1994). Проучването тук е проектирано да оцени ефективността на съвпадането на реда на предоставяне на учебния материал спрямо индивидуалния СУ на ползвателя и специфичните му психо-образователни и мотивационни потребности, така както е дефинирано от Хани и Мамфорд (1986). При линеен, пилотен Експеримент 1, курсовият материал за А1 е публикуван на платформа Муудъл за ученици от 8 клас на езикова гимназия, на възраст

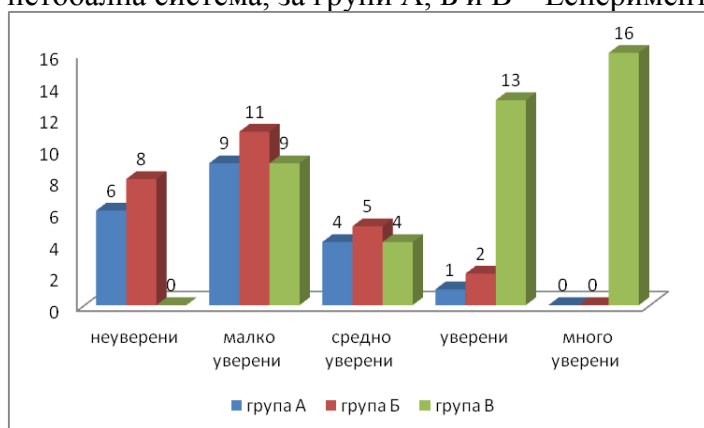
15+. За експерименталната група реда на поднасяне на материала е съобразен с индивидуалния СУ на учащите, но не и за контролните. Формирани са две контролни групи - А, обучавани “лице в-лице и Б дистанционно обучавани, без определен СУ. Всеки учащ от ЕГ самоопредели своя СУ чрез попълване на психометрична анкета по Хани и Мамфорд, направи тест за входящо ниво. Резултатите са отчетени от автора и анализирани. Приложен е не йерархичния модел на подаване на материала, а линейният. От 95 учащи, 7 отпадат в началото, като неотговарящи на критериите за нивото. Курсистите са разпределени в следните групи: КГ А 20, КГ Б 26 ученици, ЕГ В 42= общо 88 учащи успешно завършиха крайния тест. Всичките 88 обучаеми отговориха успешно на въпросите от анкетата за нивото им на интерес и увереност по време на курса, дадоха самооценка на знанията си и измериха някои индекси на психо-емоционалното си състояние по време на курса. С това предоставиха важни данни за мотивацията си.

2. Анализ на данните и резултатите от експеримент 1

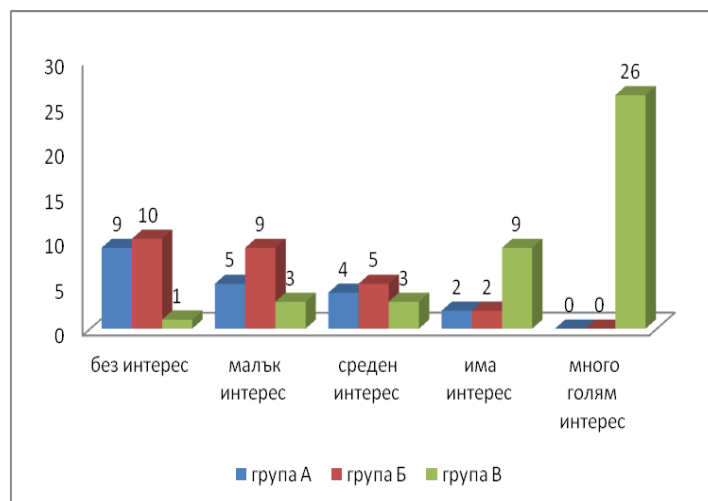
Фиг.3.1. Изменение на средния успех на входно-изходното ниво за групи А, Б и В – Есперимент 1

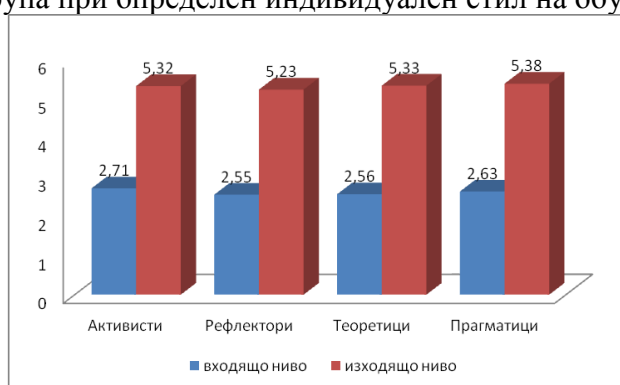
Фигура 3.2. Разпределение на нивото на увереност в преподавания материал, оценено по петобална система, за групи А, Б и В – Есперимент 1

Фиг. 3.3. Разпределение на интереса към обучението, оценен по петобална система за групи А, Б и В – Есперимент 1

Фиг. 3.4. Изменение на средния успех на входно-изходното ниво на под-групите при от Експерименталната група при определен индивидуален стил на обучение – Експеримент 1

3. Заключение и изводи за Експеримент 1

Изводи: Направени са следните изводи:

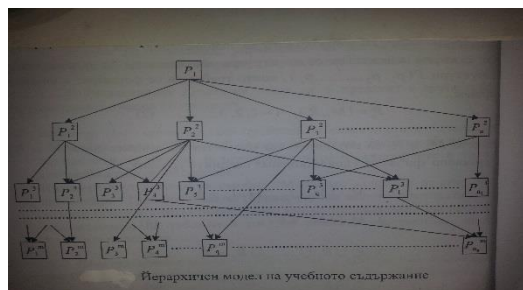
Обучаемите, които приемаха материала онлайн в курса по АЕ в ред, съобразен с личния им СУ (експерименталната група):

1. отбелязваха по-голям прогрес за по-кратко време и по-висок успех по ЧЕ в сравнение с обучаемите, които приемаха материала онлайн, без да се отчита индивидуалния им СУ (КГ Б);
2. имат по-голям интерес от учащите в КГ Б и КГ А;
3. чувстват се по-уверени от другите обучаеми в ДК;
4. имат най- добра самооценка на знанията от всички;
5. по-мотивирани са, не са застрашени да отпаднат от ДК на прогностично ниво;
6. постигнаха отлична ЧЕ функционална компетенция за А1; най-ниски постижения отбелязват обучаемите от традиционната форма на обучение (КГ А), като те имат най-малки нива на интерес и увереност и на прогностично ниво са застрашени от отпадане поради слабата си мотивация.

В заключение: Резултатите от Експеримент 1 са анализирани и са направени важни изводи. След дискутиране се оформи идеята да се повтори проучването, за да отхвърли или потвърди пилотният експеримент, да се изпробва йерархичният модел на обучение, защото линейният не се оказва достатъчно добър за дейностите във виртуалната среда. Второто проучване

да се проведе с не-селектирани учащи. Да се приложи по-кратката психометрична анкета на П. Хани от 40 въпроса.

4. Организация на Експеримент 2, постановка и провеждане на изследването

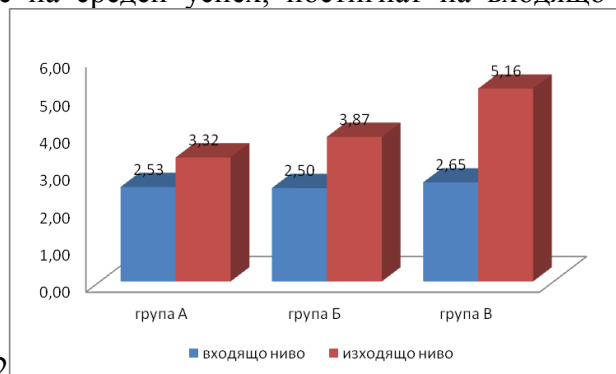
Фиг.3.12..Йерархично учебно съдържание

Организацията на втория експеримент. Проектиран е да потвърди/отхвърли първия, да преодолее ограниченията му. При Експеримент 2 фактор време не е отчетен като индекс. Участват не-селектирани възрастни обучаеми, различни по възраст, професии, интереси и емпиричен опит, с различен КИ(IQ), от различен етнос, които изучават АЕ като ЧЕ на ниво А1. Учебният материал е сбит и предоставен в 10 модула, за експерименталната група, в 4 комбинации, като всяка съвпада с един от 4-те стила на учене, описани от Хани и Мамфорд (1986). Материалът се подаде йерархично, което е графично представено на фиг. 4/12.

При провеждане на изследването са формирани: Контролна група А, обучавани „лице-в-лице“ 14 учащи, Контролна група Б, обучавани дистанционно чрез платформа Муудъл, без да е отчетан индивидуалният им СУ-16 учащи и експериментална група ДО, разделена на 4 подгрупи, съобразно индивидуалният им СУ от 32 учащи. Тестът за входно-изходно ниво и анкетите за СУ, нивата на интерес и увереност са подбрани, проведени и анализирани от автора. Материалът е предоставен в 10 модула за А1 при специфичен ред на подаването му, подходящ за всеки от четирите под-групи СУ. **Добавен е нов раздел към учебния материал за Прагматици, „Обяснения”,** който представя главните причини, поради които обучаемите трябва да изучават материала и повишава мотивацията им.

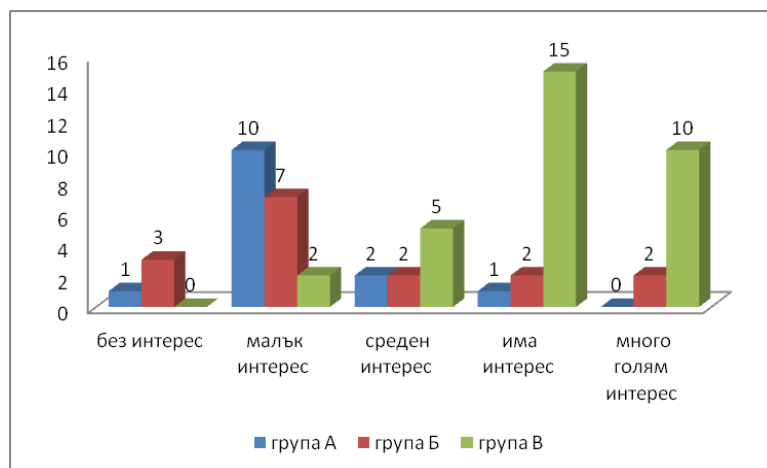
5. Анализ на данните и резултатите от Експеримент 2

Фигура 3.7. Изменение на среден успех, постигнат на входящо и изходящо ниво на

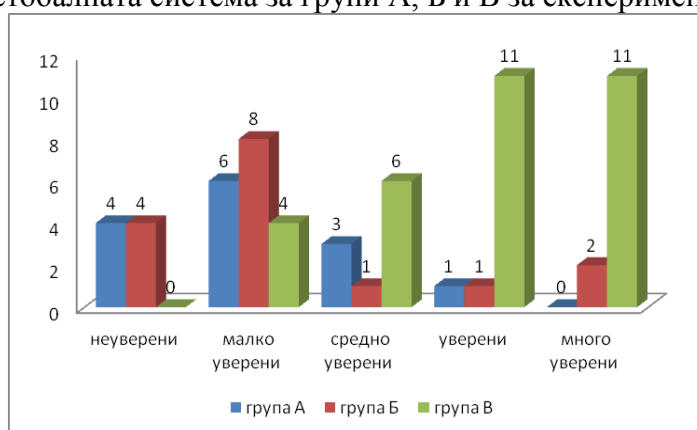

групите - Експеримент 2

Фигура 3.10. Разпределение на интереса към обучението, Експеримент 2

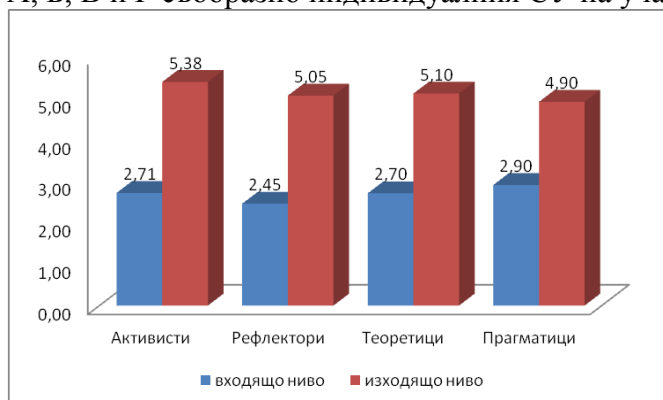
Фигура 3.8. Разпределение на нивото на увереност по време на ДК, оценено по петобалната система за групи А, Б и В за експеримент 2

Разлики в индексите на под-групите от учащи от Експериментална група В

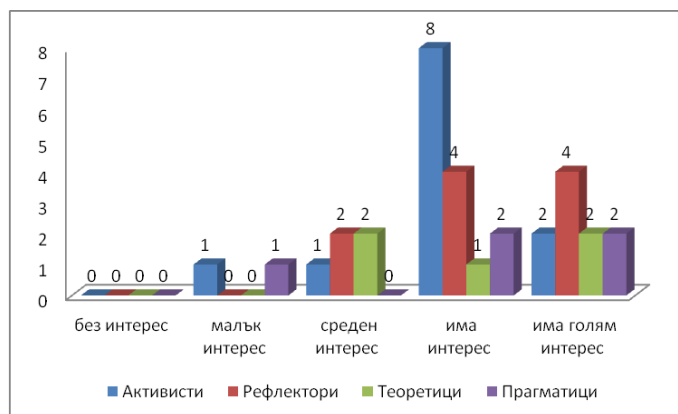
Разлика в успеха на под-групите СУ:

Фигура 3.14. Изменение на средния успех, постигнат на входно-изходното ниво на групи А, Б, В и Г съобразно индивидуалния СУ на учащите /Експеримент 2

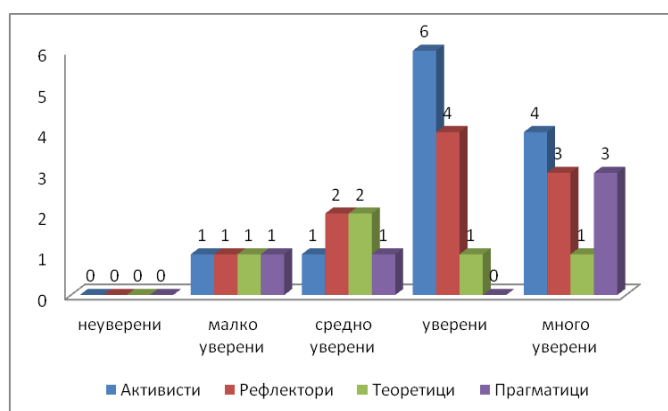

Разлики в нивото на интерес на под-групите от Експериментална група

Фигура 3.15. Разпределение на интереса към обучението за подгрупи А, Б, В и Г Екперимент 2

Разлики в нивото на увереност на под-групите от Експериментална група: Фигура 3.16. Разпределение на нивото на увереност в преподавания материал за подгрупи А, Б, В и Г – Експеримент 2

6.Изводи за Експеримент 2

Експерименталната група отбелязва значително по-висок резултат и респективно прогрес от Контролна Група Б, измерен чрез тестовете за входно-изходно равнище. Резултатите показват, че учащите от тази група са значително по-уверени, отколкото тези от контролна група Б и намират курса за по-интересен. Обучаемите, изучавали курсовия материал в ред, съответстващ на техните стилове на учене напредват най-много и имат най-реална самооценка за знанията си. Резултатите от подгрупите респонденти сочат, че Активните са отбелязали най-висок прогрес и увереност; а най-интересен е курсът за Рефлекторите.

7.Заклучение

В заключение се налага извода, че учащият отбелязва най-добър прогрес, ако последователността на подавания материал в онлайн курса съвпада със стила му на учене; проявява по-голям интерес и увереност. Активните отбелязаха най-голям прогрес, Мислещите се оказаха най-гъвкавите обучаеми и най-приспособими към е-образователна среда. Вторият експеримент е подобрение на първия и потвърждава резултата от него, при йерархично подаване на учебното съдържание и съкратената психо-метрична анкета от 40 въпроса на П.Хани. Размерът на всяка тествана под-група е

достатъчно голям и дава достоверност на резултата, както и адекватен анализ на данните от експеримента. Успехът на експеримент 2 тласка изследването към дизайна на Педагогическа система за е- обучение по АЕ на база личния СУ и апробацията ѝ.

ЧЕТВЪРТА ГЛАВА. Методика на онлайн курса по АЕ и апробация на дисциплината в Блекборд

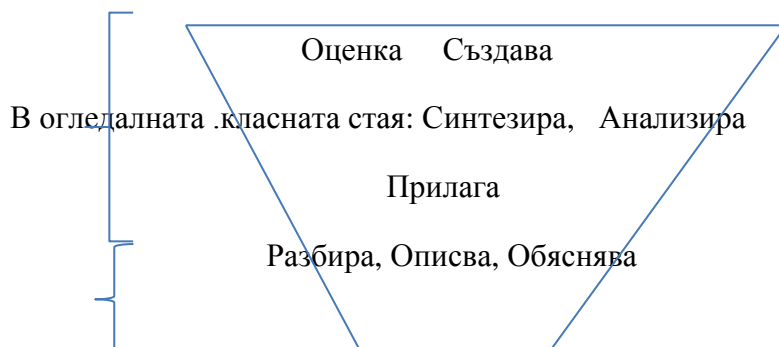
1. Дидактически принципи и избор на методи в чуждо-езиковото обучение

Методиката залегнала при изграждането на педагогическата система за дистанционно и е- обучение по английски език и апробацията ѝ на ниво А2 в Блекборд е конструирана на база изграждане на учебно съдържание, съобразно целите на курса, йерархичен модел на работа, а не линеен, прилагане на 4 обучителни сценария за 4 СУ при спазване на дидактическите принципи. Подбрани са интерактивни методи, обочителни стратегии, средства и организационни форми, методи за контрол и оценка, типични за виртуална среда, защото ако пренасяме средствата и методите от традиционната среда директно в ДК, възпроизвеждаме „репродуктивния”, неефикасен модел на обучение, понеже „в този модел образователните цели (държавните образователни изисквания) не участват в обучението.” (Спиров К.) **Дидактически принципи и избор на методи в чуждо-езиковото обучение** - съзнателност и активност, връзка на теорията с практиката; системност и последователност, нагледност и достъпност, принципът на корелация и обратна връзка между преподавател и обучаем е свързан с трайността на знанията.

При разработката на ДК по АЕ е използвана технологията за виртуална среда. Резултатите от експеримент 1 и 2 са база на е-курса. Взето е предвид, че пренасянето на учебното съдържание от учебника във виртуалната среда директно, възпроизвежда „репродуктивния” модел на обучение и не е ефикасен, „в този модел образователните цели (ДОИ) не участват в обучението.” [Блекборд] В основата му е йерархичното подаване на учебно съдържание. Съобразено е с изискванията за еднозначност и яснота на дефинираните цели, базисни за мотивацията, самоорганизацията и самоконтрола на обучаемите. Преподавателят предоставя на студентите адекватна и качествена инструкция, съветва ги и упражнява мониторинг. Приложени са основните принципи на проектиране на онлайн курсове (по Майк Хайфийлд). Дефинирана е онлайн учебна среда:(уеб-сайт, Интернет, софтуерна платформа за обучение-BLACK BOARD: LEARN, COMMUNITY, COLLABORATE). Подходът **огледална класна стая** прилага Таксономията на Блум, обърната на 360°. Ако в традиционната класна стая, учащият формира знания на най-ниските нива в часа под ръководството на учителя, после в къщи осъществява приложение, анализ, синтез и оценка при самоподготовката си, то в огледалната класна стая обучаемият вкъщи формира знанията на двете най-ниски нива от таксономията (подготвя се за новия урок), а в класната стая прилага знанията, анализира, синтезира и се

оценява. Стратегията „огледална класна стая най-добре се постига чрез използването на виртуална среда за предоставяне на учебното съдържание и този подход позволява използването в клас само на интерактивни методи: обсъждане, дискусия, мозъчна атака и т.н. „[Блекборд]

Фиг. 4.3. Таксономията на Блум (преработена)-Огледална класна стая

Принципът на обърнатата огледална класна стая е ползван при реализацията на апробацията на ДК по общ АЕ.

Приложени са най-добрите практики в проектирането на онлайн курсове. При проектирането на ДК са проучени най-добрите учебни практики за таргет групата. На база характеристиките ѝ и глобалните цели на курса е съставен подходящ и адекватен он-лайн учебен сценарий за всяка от четирите подгрупи „Учебно проектиране Тайни” (по Майк Хайфийлд), за което са спазени характерните, важни принципи на първия етап от планирането на е-курс: **ПРИОРИТЕТ НА ДЕЙНОСТИТЕ.**

Според Майк Хайфийлд „успехът на един онлайн курс се гради въз основа на дейностите. Знанията на ниво възприемане и осъзнаване са средство. Този подход към обучението позволява то да бъде интересно, динамично, занимателно, интерактивно за учащите”. При проектирането на е-курса е използвана идеята на проф. Мартин Велер за „**Петте стълба на проектиране**”(вторият принцип). Първият стълб „Доставка на съдържание“, вторият „Преглед“ е самостоятелно търсене и откриване на знанието, третият „Съвместна работа“ е работа в групата, четвъртият е „Оценка“ на постигнатото в обучението, петият „Отражение“ означава развитие на учащия - възможности да разсъждава, да прави изказвания.[Проф. М. Велер, така, както е цитиран от Блекборд]

2. Технология за разработване на онлайн курс. Планиране на дейността

Дейностите при апробацията на ДК са планирани по следния шаблон за план на урока: Предмет, тема, заглавие на модула, заглавие на урока, ниво, цели, под-цели; план за дейностите, методи, оценка, споделяне, рефлексия.

Технологии за разработка на Онлайн курс в Блекборд

Фигура 4.8. Основи за разработване на виртуален курс за ЧЕО с елементи.

Използвана технология за изграждане на е-курса по АЕ в Блекборд:

1 ЕТАП. Дефиниране целите на дисциплината –използвана е учебната документация (ДОИ и учебната програма). Целите са дефинирани като очакван (краен) резултат.

2. ЕТАП. Разработване структура на дисциплината (планиране). Фиг.4.9. Макрорамка на дизайна в Блекборд, базиран на модулния подход (по Хайфйлд) графично представя темите от „Педагогически дизайн на процеса на обучение в е-среда“ (Йотовска, Асенова, Костадинова), в съответствие с модулния подход за структуриране на информацията и учебното съдържание.

3. Етап. Подбор на учебно съдържание за всяка тема и за всяка цел. Това е първият от петте стълба „Доставка на съдържание“. Какво трябва обучаемият да гледа, чете, слуша, пише, говори за да може да разбере и да започне да постига учебните цели.

4.Етап. Разработване на задания за самостоятелна работа: самостоятелно търсене, намиране, откриване и разглеждане на информация по проблема. („Прегледай“ и „Инструкция“).

5. Етап. Разработване на задания за групови проекти, групови дискусии и други средства за съвместна работа, предлагани от *Blackboard*. (3.стълб „Съвместна работа“)

6. Етап. Разработване на средства за оценяване: задачи, казуси, задания, тестове, дидактически игри и други средства предлагани от *Blackboard*.

7. Етап. Разработване на средства за рефлексия (отражение). Използвани са средствата, предлагани от *Blackboard*. Това е и петият стълб „Отражение“.

8.Етап. Въвеждане на съдържанието в Blackboard: учебното съдържание е въведено при спазване на йерархичния модел за изграждане на съдържание, Публикувани са тестове за самооценка и оценка на знанията.

9.Етап. Тестване на ситемата - апробация на курса: курсът е апробиран

със студенти, ОКС бакалавър при ИПФ и Колеж Сливен към ТУ София, 2015/2016 академична година.

3. Разработване на виртуален курс по АЕ, цели и оценяване

Целта на учебната дисциплина е да подготви студентите в усвояване и овладяване на основните граматични, лексикални и фразеологични елементи по общ английски език, както и усвояването на определени технически термини, предназначени за ползване на специфична техническа литература. Основният акцент е студентите да усвоят знания и четирите умения за четене, разбиране, слушане, говорене, както и свободно боравене със специфична техническа литература и документация; да разшири ползваемостта на езика чрез овладяване на комуникативен, ситуационен и тематичен минимум.

Планирането е съобразно целите и възможностите на таргет групата: постигане на ЧЕ комуникативна компетенция и умения за общуване на АЕ на функционално ниво, а подцелите се декомпозират и икуализират с очакваните резултати, за даденото ниво по ЕЕР, изграждане на умения и навици за учене.

Учебникът съдържа инструкция за виртуално обучение, раздел Граматика, поместени са 14 модула с разнообразно тематично съдържание: 1. My Family; 2. Careers; 3. Visiting Bulgaria; 4. Visiting the U.K. London; 5. Visiting the U.K. STRADFORD-UPON-AVON; 6. Entertainment; 7. Illness and Disease; 8. Food and Beverages; 9. Celebrations; 10. Healthy Way of Life- Sports and Yoga 11. Sport; 12. Holidays 13. Fantasy 14. Tests. Всеки модул съдържа задачи, дейности и упражнения по нова и преговорна лексика, граматика, фонетика, лексикология и т.н., базирани на функционалната комуникация, вълнуващи за студентите и изградени на базата на крос-културния подход.

4. Оценяване: ТЕСИРАНЕ. Оценяването на знанията прилага тестове за обратна връзка с преподавателя и за самооценка на знанията, резултатите са отчетени в електронния дневник - регистър на прогреса.

Тестовите за оценка на знанията са за входно-изходно ниво и семестриални. Съставени са в съответствие с изискванията за: предоставяне на равни възможности, достъпност, съответност с целите, разбираемост, усреднена леснота, еднакви критерии за сравняване постиженията, обективност на резултатите; адекватна допустимост на грешки; еднозначност и контролируемост на целите; надеждност и валидност на оценката. Предимства на е-тестовите-пестят време; по-евтини са; усъвършенстват се след всяко потребление, актуализират се; бърза обработка на резултатите; навременна обратна връзка; липса на субективизъм, реална оценка на способностите; корекция на пропуските навреме; контролирана трудност; гъвкав разпис, контрол над всички обучаеми едновременно и индивидуално, възможност за повторяемост, корекция, контрол над грешките, проследяване

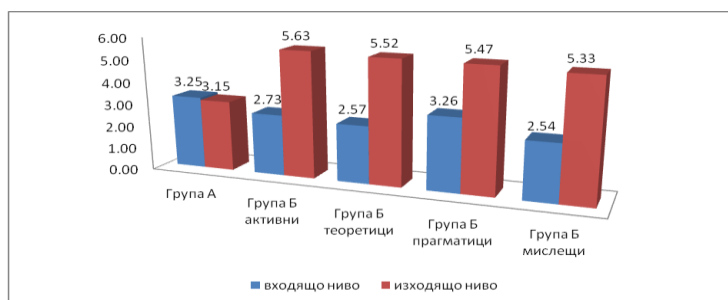
на успеха в е-дневника, навременна, бърза обратна връзка. Недостатъците им са: липса на интернет; зависимост от платформата, липса на мотивация, дигитални умения, самодисциплина у учащия.

При Експеримент 1 и 2 и апробацията са използвани тестове и задания, включително за самооценка, съдържащи множествен избор, вярно/грешно или отворен отговор, постави заглавие, подреди думите/изреченията, (Cloze test), трансформации, състави дума от корен, свързване на лява и дясна колонка, разговор по картинка, съставяне на писмен текст, игри-кръстословици и интерактивни тестове и други. Методиката на съставяне на тестовете е съобразена с избора на познавателна структура за измерване на теста.

5. Провеждане на Апробация на Педагогическата система за обучение в е-среда.

Обект на апробацията в Блекборд са 110 студента: Активни: 30 студента, Теоретици 21, Практици 15 и 24 Рефлектори. Материалът е подаван съобразно индивидуалния им СУ. Една офлайн група от 20 човека, послужи като контрола при отчитане на резултатите. Студентите направиха психометричната анкета от 40 въпроса за определяне на доминантния СУ, тест за входно-изходно ниво. Отчетени са нивата на прогрес, интерес, увереност, самооценка на знанията. В края студенти и преподаватели попълниха оценъчна анкета за апробацията на курса. Отчетени са **нивата на знания** на учащите **преди курса**. Според тестовете за входящо ниво няма голяма разлика между групите студенти. Има **разлика между групите студенти в нивото им на знания в края на онлайн курса**: тестът за изходящо ниво отчита голям прогрес за студентите от ЕГ и малък прогрес за студентите от контролната група.

Фиг. 4.19. отразява оценките по групи на тестовете за входно и изходно ниво:

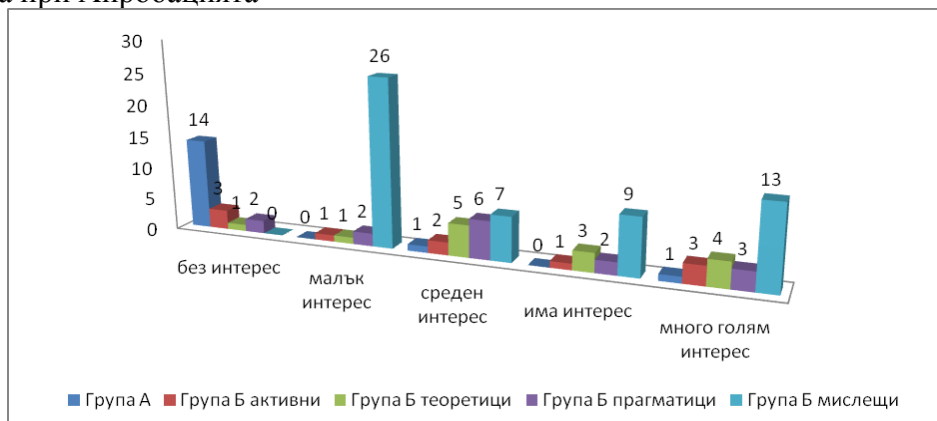
Налагат се следните изводи:

При усредняване на получените резултати има промяна на резултатите на изходящото ниво спрямо входящото: - при група А – традиционно обучавани спад с 0,03 пъти;- при група Б Активни – нарастване с 2,06 пъти;- при група Б Теоретици – нарастване с 2,15 пъти;- при група Б Прагматици – нарастване с 1,68 пъти - при група Б Мислещи/ Рефлектори – нарастване с 2,10 пъти

Разлики между групите студенти в нивото на интереса.

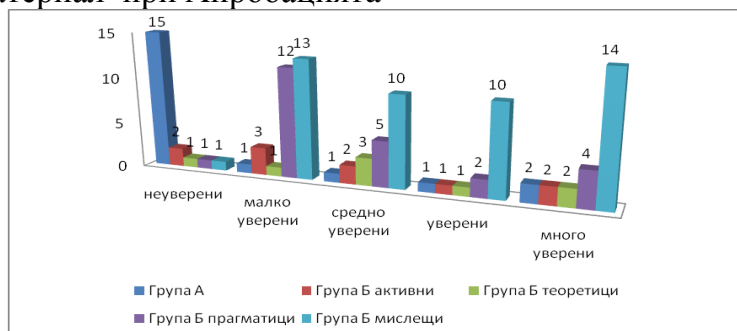
90 респонденти от група Б намират интереса и мотивацията си за отлична, а само 4 определят интереса си като много добър;

Фигура 4.20. Разпределение на интереса към обучението, оценен по петобална система при Аprobацията

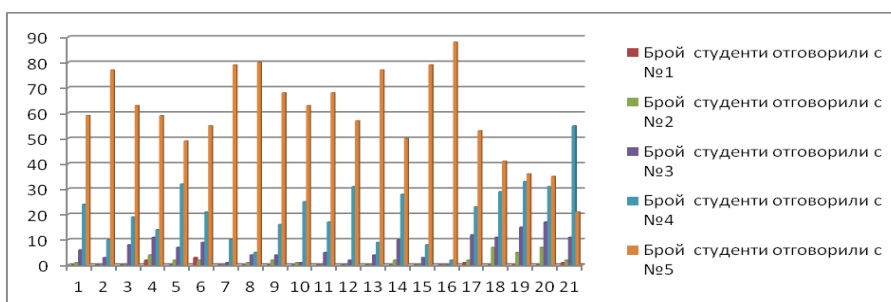

Разлики между групите от студенти в нивото на увереност.

Резултатите са показани на **Фигура 4.21.** Разпределение на нивото на увереност в преподавания материал при Аprobацията

В анкетата участват общо 90 участници във виртуалната аprobация на курса по АЕ. Графично мнението на респондентите е представено на **Фиг. 4.23.** Обобщен резултат от анкетата със студенти

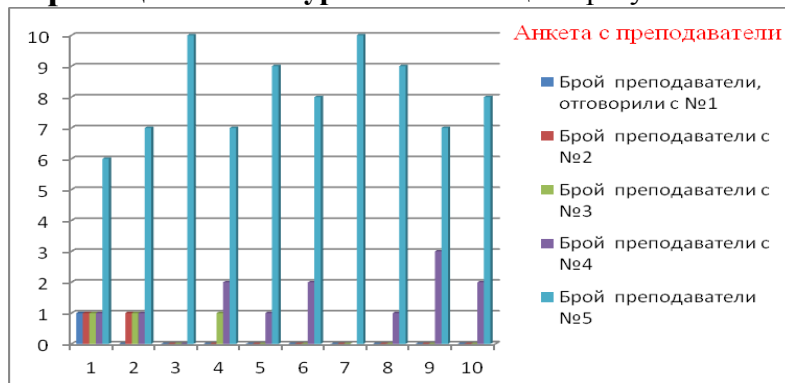

Изводът е: резултатите от анкетите показват, че студентите като цяло са посещавали редовно онлайн курса, проявили са самоконтрол и самодисциплина, постигнали са поставените в началото цели, допада им виртуалната форма на обучение и подаването на материала съобразно личният им СУ. Курсът е учащо-центриран и отговаря на интересите им, активира ги и ги мотивира, развили са гъвкави умения за комуникация и четирите ЧЕ умения. Намират курса за качествен и ефективен. Считат, че са били справедливо оценени. Научили са се как да боравят с материалите. Ще

използват активно придобитите знания, умения и компетенции на функционално ниво.

Резултати от анкетата с преподаватели, проследили процеса на апробацията

Фигура 5.24. Обобщени резултати от анкетата с преподаватели.

Резултатите от анкетите сочат, че преподавателите-респонденти харесват като цяло методиката на така предложената педагогическа система, поместените в Блекборд материали намират за полезни и педагогически ползваеми, курсът за учащо-центриран. Целите му са достижими, йерархично подредени и съответни, еднозначни, контролируеми и отговарят на личните възможности на учащия и за работа в група. Предложената индивидуализация на обучението подобрява качеството на учебния процес и го прави ефикасен и ефективен. Инструкцията е лесна за разчитане и употреба. Оценяването е обективно и справедливо. Приложените интерактивни методи са гъвкави, обслужвани са от новите ИКТ. Образователната среда активира учащия и го мотивира. Респондентите оценят курса като много добър. Приложен е методът на експертната оценка.

6. Изводи от апробацията

1. Виртуализацията на дисциплината АЕ води до повишаване на мотивацията за самостоятелно учене на студентите. Апробацията доказва, че сред учащите в ДК оцеляват и постигат успехи тези, които успяват да постигнат самодисциплина, воля за самостоятелно учене и развитие и се научават как да само-планират учебния си процес, като използват инструкцията и подкрепата от преподавател.
2. Студентите със СУ Активни и Прагматици намират онлайн материалите и ресурсите по АЕ за малко по-интересни, отколкото считат Рефлекторите и Теоретиците, но и четирите под-групи не отбелязват значителна разлика в иначе високите си нивата на интерес.
3. Студентите със СУ Прагматици считат, че са най-уверени при боравене с онлайн ресурсите в курса по АЕ. Разликата в увереността на четирите Б подгрупи не е фрапантна и е много добра като цяло.
4. Студентите от експерименталната група имат реално чувство за самооценка. Тя е висока и корелира с отбелязания висок успех в края на курса.
5. Резултатите от изследваните индекси - **среден успех** от изходящия тест-формиране на напредъка, измерен от начална точка „входно ново”, сочат, че тези учащи, които ползват онлайн езиковия материал в ред, съответстващ на

индивидуалния им стил на учене, отбелязват по-висок резултат с **2,50** пункта, чувстват се по-уверени и проявяват по-голям интерес към дисциплината АЕ, което ги прави по-мотивирани, не отпадат от курса, учат се по-добре и добиват отлична, полезна на функционално ниво компетенция по ЧЕ в сравнение с групата „лице-в-лице“.

6. Така предложената педагогическа система за е-обучение по АЕ, съобразно личния СУ, като ползва съвременните комуникационно-медийни технологии и ресурси за виртуалното обучение, прави обучението по дисциплината по-качествено, по-ефикасно и ефективно от традиционната форма и от ДО, при което не е спазен йерархичния модел и материалът не се подава в ред, съответстващ на индивидуалния СУ.

Заклучение

В заключение изпълнена е целта на изследването - да се разработи педагогическа система за диференцирано обучение по английски език, основана на индивидуалния стил на учене, с методи и инструменти за виртуална среда .

Задачите са изпълнени, съобразно поставените в началото критерии и показатели.

Хипотезата , че педагогическото изследване и оптимизиране на параметрите на диференциацията и индивидуализация на обучението биха оказали позитивно въздействие върху обучението по английски език във виртуална среда е потвърдена.

Оценена е важноста и практическата стойност на експериментите и последвалата апробация. Така предложената педагогическа система за е-обучение по английски език допринася за повишаване на мотивацията на студентите, за неотпадане от курса, доказва, че виртуалната форма е по-гъвкава и респективно води по-добри резултати от фронталната, че въздействието на обучителните резултати е по- високо, че подобреният дизайн на е-курса води до по-качествено обучение по английски език. Като изхождаме от факта, че всеки обучаем е уникален във възприемането на информация, прилагаме индивидуализация на обучението по английски език, съобразяваме дизайна на ДК с корелацията между специфичния ред на подаване на учебния материал с индивидуалния доминантен СУ на всеки обучаем, като предоставим равни условия за обучение, образование, реализация и изява на всеки участник, насърчаваме работата в екип и колаборацията, използваме всички фактори, които повишават мотивацията за постигане на прогрес в овладяване на ЧЕ знания и компетенции, съобразяваме се със специфичните особености, които оказват интереса и увереността на обучаемия по време на , за да постигнем прецизна регулация на личното емоционално състояние, което е в основата на мотивацията. Чрез целенасочено управление на познавателната дейност в хода на виртуалното обучение на учащите и издигането му до най-високото интелектуално равнище е възможно чувствително да се оптимизира учебния процес. При прилагане на този специфичен за ДО индивидуален подход на йерархично равнище можем да създадем виртуална образователна среда, подходяща за всеки един учащ за свободно, осмислено, образователно-творческо саморегулиране и само-планиране на постиженията, за постигане на

чуждоезиковата компетентност, за получаване на комплексен формиращ и кумулиращ ефект от провежданя ДК по АЕ като ЧЕ.

НАУЧНО-ПРИЛОЖНИ И ПРИЛОЖНИ ПРИНОСИ

Научно-приложни приноси:

1. Разработена е педагогическа система за е-обучение по общ английски език, базирана на индивидуалните стилове на учене.
2. Извършено е систематично проучване и анализ на методите в ЧЕО в исторически план, ДО/ЕО/КБО, обучението по ЧЕ чрез уеб-базирани платформи в България и на международно ниво.

Приложни приноси:

3. Изграден е йерархичен модел на учебното съдържание по английски език, който позволява индивидуализация и диференциация на обучението в електронна среда.
4. Разработени са стратегии за представяне на учебното съдържание в зависимост от индивидуалните стилове на учене и възможностите на обучаемите.
5. Апробирана е педагогическата система с методи и инструменти за е-обучение по английски език. Дистанционният курс за ниво А2 на платформата Блекборд е авторски и слушането с разбиране е записано от диктори, носители на езика.
6. Доказана е ефективността на педагогическата система, при която материалът по английски език се предоставя в 4 разновидности по Хани и Мамфорд, базирани на стиловете на учене на Колб, чрез провеждането на два научни експеримента и апробация.

СПИСЪК НА ПУБЛИКАЦИИТЕ ПО ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

1. **Kostova, K., (2014)** „E-books for children– a variety, another kind of the traditional printed book, aiding the education and self-education”. Национална конференция на детската книга гр. Сливен /май 2014 г IBAN: 978-619-90081-7-1 Zhazhda Publishing house, Sliven(p. 71-77)
2. **Kostova, K., (2015)** “Modern and Traditional Fantasy Literature in Foreign Language Teaching” Национална конференция на детската книга гр.Сливен /май 2015 г. Zhazhda Publishing house, Sliven IBAN:978-619-7239-02-7 p 231-236)
3. **Костова, К., Балева, Ю.,(2015)** „ Достъпни системи Йога-междудисциплинарен подход в дистанционната и традиционна форма на обучение по английски език като чужд език и физическа култура за студенти във ВУЗ“ „ Национална конференция с международно участие на ТУ София, гр. Сливен 26.юни-28.юни.2015 г.(Известия на Съюза на Учените-Сливен), том 29/2015, ISSN: 1311 2864 (стр.5-9), Изд.Обнова-БТ-СИЕ-ЕООД
4. **Костова, К., (2015)** „ Образователно-развлекателните дигитални игри като средство за обучение по чужд език- английски език в електронна среда“ Национална конференция с международно участие на ТУ София, гр. Сливен 26. -28.06.2015 г.(Известия на Съюза на Учените-Сливен) том 29/2015, ISSN: 1311 2864 (стр.11-14), Изд.Обнова-БТ-СИЕ-ЕООД
5. **Костова, К., (2015)** „ Фактори мотивиращи и инхибиращи участниците в е-обучение по английски език и други дисциплини „ Национална конференция с международно участие

на ТУ София, гр. Сливен 26.юни-28.юни.2015 г.(Известия на Съюза на Учените-Сливен), том 29/2015, ISSN: 1311 2864 (стр.6-10), Изд.Обнова-БТ-СИЕ-ЕООД

6. **Костова,К., (2015)** ” Стилoвете на учене при индивидуализация на обучението по английски език като чужд език в дистанционна/електронна форма“.Национална конференция с международно участие на ИПФ и Колеж Сливен към ТУ София, септември 2015 г., гр. Каварна” известия на съюза на учените, том 30/2015, ISSN: 1311 2864 (стр.49-52), Изд. БМ Трейдинг ООД

7. **Костова,К., (2015)** “ Стратегии за учене, базирани на мотивацията, самоконтрола и самооценката на индивидуалния учащ, изучаващ английски език като чужд език чрез веб-базирана платформа и други електронни устройства“ Национална конференция с международно участие на ИПФ и Колеж Сливен към ТУ София, септември 2015 г. гр. Каварна, том 30/2015, ISSN: 1311 2864 (стр.46-48) Изд. БМ Трейдинг ООД

8. **Костова,К., (2016)** К. Костова ”Дизйн на Е-курс по АЕ чрез Учеб-базирана платформа Блекборд” МУ Варна. Първа Варненска конференция за е-обучение и управление на знанието „E-learning” Сборник с доклади на участниците в конференцията 30.09-1.10.2016 Варна ISBN: 978-619-221-043-4 (стр.200-206)

SUMMARY

Thesis: “Pedagogical System for Teaching English as a Foreign Language for Distance and e- Learning ”

A Ph D degree candidate in Pedagogy and Management Kornelia Boncheva Kostova

CONTENT DESCRIPTION:

After discussing the objectives of the thesis, it was structured into **introduction, four chapters** and a **conclusion**. A bibliography list, a list of the 8 articles published by the author and a list of her contributions are added to the thesis. The thesis consists of 178 pages, 15 applications, separately published, there are 70 figures and 60 tables. More than 300 literature resources were explored, though the cited ones are only 169.

The Introduction reveals the current state of the Foreign language e-learning. It reveals the necessity of improving the foreign language education on individual basis, according to one’s specific interests and biases. It also indicates the barriers and the available niche for new contemporary methodologies and teaching systems in FLT. **The first chapter** overviews the methods of FLE, historically and assesses the literature resources on the topic, as well as depicts the status of the Distance Learning, the Computer-based Learning, the Mobile Learning, the Blended Learning, (WBP) the Web-based Platform Learning. It comments on the relevance of the methods and practices (globally and in Bulgaria), the effect of their application, the WBP and the status of the current distributors of virtual FLE. The problem area, closely related to the objectives of the thesis, investigated and analyzed, summarizes the main points the contents, reflects the general characteristics of the thesis, its structure and main purpose, related to the improvement of the quality of the FLE, its effectiveness and efficiency. It also provides a thorough systematic review of the research of the relevant psychological foundations of the motivational training theories/technologies/, their relevance, definition and relationship with other methodological constructs in FLE are discussed. The impact they have on the virtual foreign language course is considered. The reasons of the choice of Honey and Mumford’s Individual Learning Style theory, used for the foundation of **the thesis** is explained. The advantages of the effective individualization and differentiation of the tutees while taking an e-course is considered. The advantages of e-learning “good-practicing” and paragons from other academic disciplines in the UK, based on one’s

Learning Styles, as well as the good management of the delivery sequence of the e-material during the course are discussed. So **Task 1** concerning the general review and the analysis of the psychological theories with the aim of choosing the basic one for the research was implemented.

Chapter two reveals the structural framework of the experimental study, the methods used, the aims of the research, the criteria and the hypothesis. An accent is laid on the didactic principles in FLE, the tasks, the choice of methods, the stages, the scientific significance of the experimental studies. It explains the reasons for the Subject and the drivers of the Objective of the thesis.

In **the third chapter** the new approach was validated by conducting both the pilot, finding, linear Experiment 1 and the checking, forming, hierarchal Experiment 2 (corresponds to **Task 2**). The data were analyzed and synthesized, so a basis of the methodology for Foreign language courses was formed, the design of the methodological stem was implemented by using the hierarchical approach to training. The students from the experimental group self-assessed themselves by Honey and Mumford's psychometrical quiz, so self-defined their LS. Consequently, the online material was submitted to them via 4 learning scenarios, according to the individual LS. The analysis of data showed that the experimental groups made better progress, coped with the learning material faster, felt more confident with the EFLC, found it more interesting and had the best of the three groups self-assessment of knowledge, skills and competence. **The fourth chapter** describes the approbation of the academic course in English as a Foreign Language. It implements **Task 3** - to conduct a pedagogical experiment in Blackboard learning environment for differentiated teaching, based on the individual LS. The distance course, published in Blackboard was based on the experiments in Moodle and its verification was performed. The course was implemented on the grounds of delivery of the e-material in 4 educational scenarios - a path unique for every one of Honey and Mumford's four learning styles. The e-course in Blackboard was made up by the author, designed, published and tried out. The sounds were recorded by native speakers. The efficiency of the methodology and the teaching instruments, on which the pedagogical system is based was proven by the two experiments and the approbation. The scope, design and implementation of the experimental studies, the processing and interpreting the data collected were analytically processed. So **Task 4** was implemented – the system to be pedagogically approbated and the guidelines for the future work to be outlined.

Important conclusions about the effectiveness, the applicability of the e-course, based on the individual LS were made. The advantages of the application of the hierarchical approach were proven, as well as the success of the idea, concerning the delivery of e-contents to the student, based on each one's individual interests, biases and tempo. **The Conclusion** stresses on the positive impact of the developed in the thesis Pedagogical System for e-learning and teaching English as a FL. It considers its success, based on the high educational results, the progress, the high levels of interest, confidence and real self- assessment, scored by the students from the Experimental group. Finally the author's contributions are listed and a list of the publications is submitted.

Abbreviations:

FLT	Foreign Language teaching	IT	Information Technologies
FL	Foreign language	WBP	Web- based platform
FLL	Foreign language learning	LS	Learning style
FLE	Foreign Language education	EFLC	English as a foreign language course

Съкращения:

ЧЕО	Чуждо-езиково обучение	EFLC	English as a foreign language course
ВУЗ	Висше учебно заведение	ДО	Дистанционно обучение
ДК	Дистанционен курс	ЕО	Електронно обучение
ДФ	Дистанционна форма	МО	Мобилно обучение
СУ	Стил на учене	ЕЕР	Европейска езикова рамка
ИСУ	Индивидуален Стил на учене	ВУЗ	Висше учебно заведение
КИТ	Комуникационно информационни технологии	УБО	Уеб- базирани платформи
ЕГ/КГ	Експериментална/ контролна група	КБО	Компютърно базирано обучение